

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

การส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

Extension of Cassava Production According to Good Agricultural Practice
of Farmer in Sanam Chai Khet District, Chachoengsao Provinceสุจิตรา วิเศษการ (Sujitra Wisetkarn)¹ เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (Chalernsak Toomhirun)²จินดา ขลิบทอง (Jinda Khlibtong)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทั่วไป (2) สภาพการผลิตมันสำปะหลัง (3) ความรู้และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลัง (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะ และ (5) การได้รับและความต้องการการส่งเสริมประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 1,029 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ ที่ความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 171 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย สถิติที่ใช้ ได้แก่ สถิติพรรณนา และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง มีอายุเฉลี่ย 56.27 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 29.92 ปี (2) เกษตรกรปลูกมันสำปะหลังเดือนมกราคม-เมษายน ปลูกพันธุ์ระยะ 9 ไม่แช่ท่อนพันธุ์ก่อนปลูก พบเฉลี่ยแบ่งมันสำปะหลัง โรคครากหรือหัวเน่า โรคใบด่างมันสำปะหลัง มีต้นทุนผลิตต่อปีเฉลี่ย 4,860.15 บาทต่อไร่ (3) มีความรู้เรื่องการผลิตมันสำปะหลังร้อยละ 83.54 และมีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับปานกลาง (4) เกษตรกรมีปัญหาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านการบันทึกข้อมูลระดับปานกลาง และ (5) เกษตรกรได้รับความรู้โดยรวมในระดับปานกลาง มีความต้องการความรู้ในระดับมาก โดยต้องการช่องทางการส่งเสริมจากสื่อบุคคล (เอกชน) สื่อสิ่งพิมพ์ (คู่มือ) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ทีวี) ต้องการวิธีการส่งเสริมแบบ (สาธิต)

คำสำคัญ มันสำปะหลัง การส่งเสริม การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร) แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช frangii_fattii@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช artoom@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช arkjin@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study (1) general conditions, (2) cassava production conditions, (3) knowledge and good agricultural practices in cassava production, (4) problems and suggestion, and (5) obtaining and extension needs. The study population was 1,029 cassava farmers in Sanam Chaik het District, Chachoengsao Province. The simple size was determined by using Taro Yamane formula an error of 0.07. A total of 171 samples were obtained with a simple random sampling. The statistics used were descriptive statistics and content analysis. The results of the research found that (1) most of the farmers were female, with an average age of 56.27 years, graduating from primary school. The average experience in cassava cultivation was 29.92 years. (2) Farmers planted cassava in January-April. Planted Rayong 9 varieties without soaking before planting, found Casava Mealybug, Root or tuber rot diseases, Cassava mosaic disease. The average annual production cost is 4,860.15 baht per rai. (3) 83.54 percent had knowledge of cassava production and had good agricultural practices at a moderate level. (4) farmers had moderate problems with good agricultural practice in data recording, and (5) Farmer received a moderate level of overall knowledge. There is a need for knowledge at a high level. by requiring extension channels from individual media (private), printed media (manual), electronic media (TV), requiring a method of extension (demonstration).

Keywords: Casava, Extension, GAP, Sanam Chai Khet District, Chachoengsao Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

บทนำ

มันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังทั่วประเทศ 8,628,212 ไร่ ภาคตะวันออก มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 933,841 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.82 ของทั่วประเทศ มีผลผลิตทั่วประเทศ 31,549,509 ตัน โดยภาคตะวันออกมีการปลูกในจังหวัดสระแก้ว ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ปราจีนบุรี จันทบุรี และระยอง ให้ผลผลิตรวม 3,258,415 ตัน คิดเป็นร้อยละ 10.15 ของทั่วประเทศ และให้ผลผลิตเฉลี่ย 3,782 กิโลกรัมต่อไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2562) แหล่งปลูกมันสำปะหลังที่สำคัญของภาคตะวันออก คือ จังหวัดสระแก้ว มีพื้นที่ปลูก 385,906 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 3,523 กิโลกรัมต่อไร่ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีพื้นที่ปลูก 215,430 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 3,868 กิโลกรัมต่อไร่ จังหวัดชลบุรี มีพื้นที่ปลูก 144,629 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 4,168 กิโลกรัมต่อไร่ จังหวัดปราจีนบุรี มีพื้นที่ปลูก 113,986 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 3,588 กิโลกรัมต่อไร่ จังหวัดจันทบุรี มีพื้นที่ปลูก 19,275 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 3,460 กิโลกรัมต่อไร่ และจังหวัดระยองมีพื้นที่ปลูก 31,328 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 4,588 กิโลกรัมต่อไร่ โดยผลผลิตมันสำปะหลังของภาคตะวันออกเฉลี่ย 3,909 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งจังหวัดฉะเชิงเทรา มีผลผลิตเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2562) อำเภอสนมชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นพื้นที่หนึ่งที่มีการปลูกมันสำปะหลังเพิ่มขึ้นทุกปี เพราะเป็นพืชที่ปลูกได้ง่ายโดยเฉพาะในเขตเกษตรน้ำฝน และพื้นที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ และยังสามารถปรับตัวได้ดีกับสภาพแห้งแล้ง โดยมีพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังรวมทั้งอำเภอ 123,962 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 57.54 ของจังหวัดฉะเชิงเทรา มีผลผลิตรวม 396,678 ตัน และผลผลิตเฉลี่ย 3,200 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งต่ำกว่าผลผลิตเฉลี่ยของจังหวัดฉะเชิงเทรา (สำนักงานเกษตรอำเภอสนมชัยเขต 2561) ผลผลิตมันสำปะหลังเกษตรกรจำหน่ายในรูปแบบหัวสดไม่แปรรูป ส่วนใหญ่จะถูกส่งเข้าโรงงานแปรงมันสำปะหลังในพื้นที่ใกล้เคียง และลานมันสำปะหลังในพื้นที่อำเภอสนมชัยเขต

ปัญหาการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอสนมชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า มีการใช้เทคโนโลยีการผลิตไม่เหมาะสมกับพื้นที่ ปุ๋ยเคมีมีราคาค่อนข้างสูงทำให้ต้นทุนการผลิตสูง พบการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง จึงขาดแคลนท่อนพันธุ์ที่ดีมีความสมบูรณ์และท่อนพันธุ์ที่ปลอดโรคแมลงสำหรับเพาะปลูก ส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิต และคุณภาพของท่อนพันธุ์ทำให้ผลผลิตมันสำปะหลังลดลงอย่างต่อเนื่อง

จากเหตุผลและผลการสำรวจข้างต้นนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญต่อเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่อำเภอสนมชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยอาจก่อให้เกิดผลกระทบทำให้ผลผลิตในภาพรวมของประเทศลดลง ดังนั้นการวิจัยการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร เพื่อนำไปใช้ประโยชน์เป็นข้อมูลให้แก่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และเกษตรกรผู้สนใจ ได้ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน พัฒนา ส่งเสริม ให้การสนับสนุนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังให้มีความรู้ รูปแบบและวิธีการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาความรู้และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

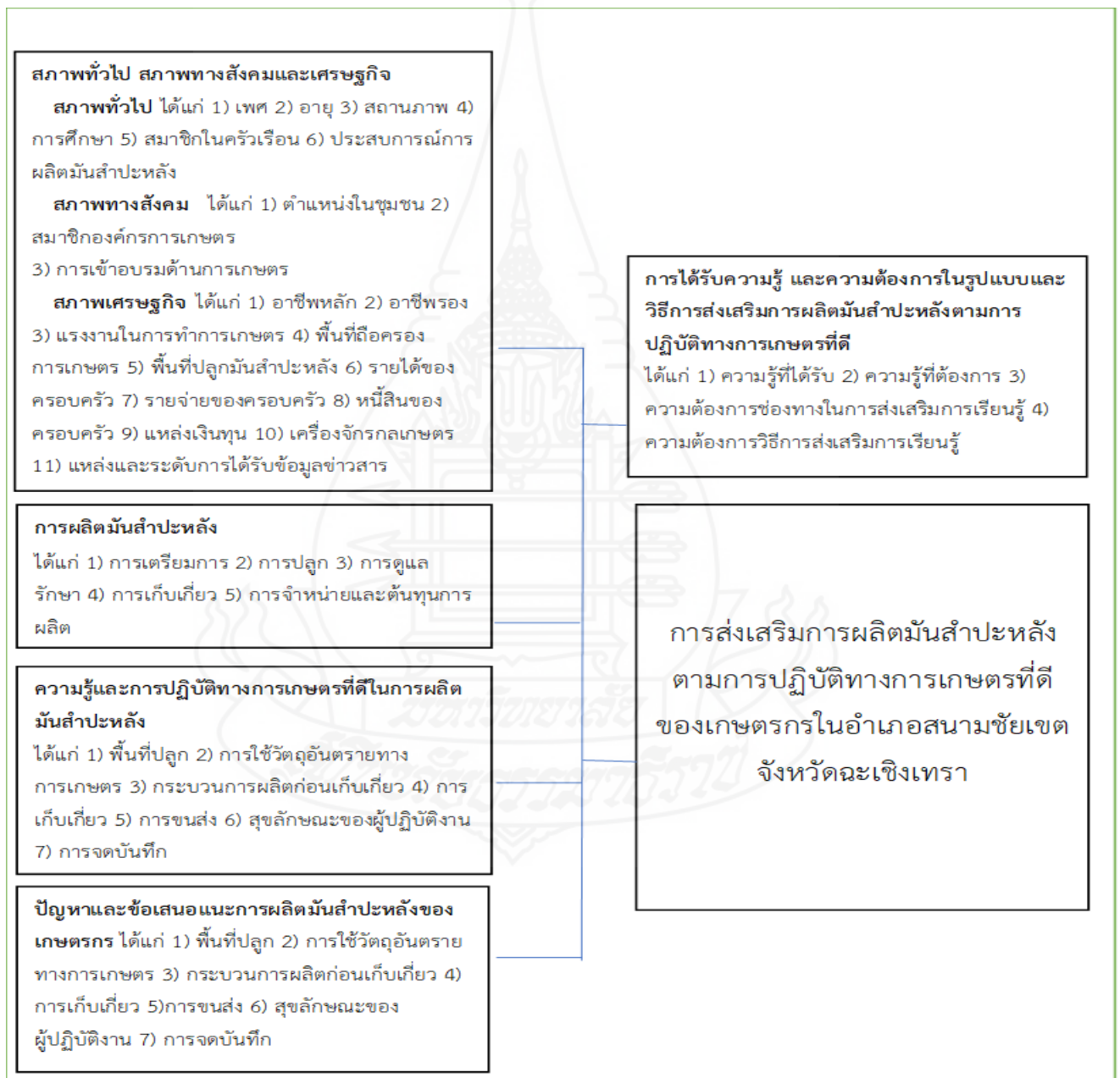

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

5. เพื่อศึกษาการได้รับความรู้ และความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในอำเภอสนมชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2563/64 จำนวน 1,029 ราย กำหนดกลุ่มขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาร์ยามาเน่ ที่ความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 171 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยวิธีจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ (1) สภาพทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) สภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร (3) ความรู้และการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร (5) การได้รับและความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร การวิเคราะห์ข้อมูล 1) ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

สภาพทั่วไป เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง อายุเฉลี่ย 56.27 ปี มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.08 คน มีประสบการณ์ในการปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 29.92 ปี สภาพทางสังคม เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งในชุมชนไม่เป็นสมาชิกองค์กรการเกษตร เคยเข้ารับการอบรมด้านการเกษตรเฉลี่ย 0.73 ครั้งต่อปี สภาพทางเศรษฐกิจ เกษตรกรมีแรงงานในการทำการเกษตรเฉลี่ย 9.95 คน มีการจ้างแรงงานในการทำการเกษตรเฉลี่ย 3.2 คน มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของตนเองเฉลี่ย 24.60 ไร่ มีพื้นที่เช่าถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 37.18 ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังของตนเองเฉลี่ย 10.37 ไร่ มีพื้นที่เช่าปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 10.37 ไร่ มีรายได้ของครอบครัวภาคการเกษตร เฉลี่ย 242,304.09 บาทต่อปี รายได้ของครอบครัวนอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 229,818.18 บาทต่อปี รายจ่ายของครอบครัวเฉลี่ย 123,415.20 บาทต่อปี มีหนี้สินรวมของครอบครัวเฉลี่ย 236,914.06 บาทต่อปี เกษตรกรส่วนมากมีการกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เกษตรกรเกินครึ่งไม่มีเครื่องจักรกลเกษตร เกษตรกรมีแหล่งและระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนระดับมากจากสื่ออินเทอร์เน็ต มีแหล่งและระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคลระดับปานกลางจากเพื่อนบ้านและเจ้าหน้าที่ มีแหล่งและระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อกิจกรรมส่วนใหญ่จากการจัดฝึกอบรมและการประชุมสัมมนา

2. การผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร

2.1 การเตรียมการ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเตรียมการปลูกมันสำปะหลังช่วงเดือนมกราคม-เมษายน ดินในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย มีการเตรียมแปลงก่อนปลูกมันสำปะหลังด้วยการไถและตากดิน อย่างน้อย 2 สัปดาห์ โดยใช้รถแทรกเตอร์ในการเตรียมดิน พันธุ์มันสำปะหลังที่ใช้ปลูกมากกว่าครึ่งเป็นพันธุ์ระยะ 9 แหล่งที่มาของพันธุ์มันสำปะหลังซื้อจากเพื่อนบ้านเป็นส่วนใหญ่ เกษตรกรใช้น้ำฝนในการผลิตมันสำปะหลัง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

2.2 การปลูก เกษตรกรมีการปลูกลำไยสำหรับแปรรูปแบบยกร่อง เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการแช่ท่อนพันธุ์ไม้สำหรับแปรรูปด้วยสารเคมีป้องกันศัตรูพืชก่อนปลูก ส่วนใหญ่ปลูกระยะ 100×80 เซนติเมตร โดยปักท่อนพันธุ์แบบตรง ใช้ท่อนพันธุ์ไม้สำหรับแปรรูป อายุ 8-12 เดือน

2.3 การดูแลรักษา เกษตรกรปลูกลำไยสำหรับแปรรูปโดยได้รับจากน้ำฝน เกษตรกรส่วนใหญ่มีการใส่ปุ๋ยเคมีบำรุงสูตร 15-15-15 ใส่แบบขุดหลุมใส่แล้วฝังกลบ แมลงศัตรูไม้สำหรับแปรรูปส่วนใหญ่ที่พบคือ เพลี้ยแป้ง โรคไม้สำหรับแปรรูปที่พบ ได้แก่ โรคราดำหรือหัวเน่า โรคใบด่าง โรคใบไหม้ และโรคพุ่มแจ้ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูไม้สำหรับแปรรูป

2.4 การเก็บเกี่ยว เกษตรกรเก็บผลผลิตช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม ช่วงอายุเก็บเกี่ยวผลผลิต 8-12 เดือน ส่วนใหญ่มีการจ้างแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิต นำผลผลิตไปจำหน่ายยังแหล่งรับซื้อภายใน 1 วัน และมีผลผลิตไม้สำหรับแปรรูป 3-5 ตันต่อไร่

2.5 การจำหน่ายและต้นทุนการผลิต เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตที่ลานไม้สำหรับแปรรูป เกษตรกรจำหน่ายแบบหักไม้สำหรับแปรรูปสด มีรายได้จากการจำหน่ายไม้สำหรับแปรรูปเฉลี่ย 152,093.56 ต่อปี โดยมีต้นทุนในการผลิตไม้สำหรับแปรรูปมากที่สุด คือ ค่าเก็บเกี่ยว รวบรวม เฉลี่ย 1,322.61 บาทต่อไร่ รองลงมา ค่าปุ๋ยเคมี เฉลี่ย 771.00 บาทต่อไร่ ค่าเตรียมดิน เฉลี่ย 641.64 บาทต่อไร่ ค่าปุ๋ยอินทรีย์ เฉลี่ย 401.21 บาทต่อไร่ ค่าสารกำจัดวัชพืช เฉลี่ย 385.20 บาทต่อไร่ ค่าดูแลรักษา (ใส่ปุ๋ย พ่นสารเคมี) เฉลี่ย 371.35 บาทต่อไร่ ค่าปลูก เฉลี่ย 292.46 บาทต่อไร่ ค่าเช่าที่ดิน เฉลี่ย 278.95 บาทต่อไร่ ค่าพันธุ์ เฉลี่ย 264.04 บาทต่อไร่ ค่าเตรียมพันธุ์ เฉลี่ย 88.74 บาทต่อไร่ ค่าวัสดุอื่นๆ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ เฉลี่ย 24.24 บาทต่อไร่ และค่าสารกำจัดโรคและแมลงศัตรูไม้สำหรับแปรรูป เฉลี่ย 18.71 บาทต่อไร่ โดยมีรายละเอียดต้นทุนการผลิตไม้สำหรับแปรรูป ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ต้นทุนการผลิตไม้สำหรับแปรรูปของเกษตรกร

ต้นทุนการผลิตไม้สำหรับแปรรูปของเกษตรกร (ต่อพื้นที่ 1 ไร่)	ค่าต่ำสุด (บาท/ ไร่)	ค่าสูงสุด (บาท/ไร่)	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ
1.ค่าเตรียมดิน (n=141)	400	1,250	641.64	268.163	3
2.ค่าปลูก (n=145)	100	570	292.46	129.641	7
3.ค่าเตรียมพันธุ์ (n=74)	110	680	88.74	129.467	10
4.ค่าดูแลรักษา (ใส่ปุ๋ย พ่นสารเคมี) (n=142)	150	1,000	371.35	194.872	6
5.ค่าเก็บเกี่ยว รวบรวม (n=150)	300	2,500	1,322.61	541.356	1
6.ค่าพันธุ์ (n=97)	450	500	264.04	231.952	9
7.ค่าปุ๋ยเคมี (n=141)	500	1,500	771.00	405.267	2
8.ค่าปุ๋ยอินทรีย์ (n=84)	200	1,200	401.21	433.774	4

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

9.ค่าสารกำจัดวัชพืช (n=168)	100	1,900	385.20	214.824	5
10.ค่าสารกำจัดโรคและแมลงศัตรูมันสำปะหลัง (n=49)	50	200	18.71	35.983	12
11.ค่าวัสดุอื่นๆ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ (n=28)	70	500	24.24	66.090	11
12.ค่าเช่าที่ดิน (n=50)	200	1,500	278.95	449.995	8

3. ความรู้และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลัง

3.1 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลัง

3.1.1 การเตรียมการปลูก พบว่า เกษตรกรมีความรู้ที่ถูกต้องทุกคนในเรื่อง การเตรียมดินด้วยการใช้ผล 3 ครั้งแรก และตามด้วยผล 7 เป็นวิธีที่เหมาะสม เกษตรกรร้อยละ 97.7 มีความรู้ในเรื่อง การปลูกมันสำปะหลังติดต่อกันหลายปีควรบำรุงดิน โดยใส่ปุ๋ยคอก อย่างน้อยไร่ละ 1,000 กิโลกรัมต่อปี และการเตรียมดินสำหรับปลูกมันสำปะหลัง ควรไถและตากดินอย่างน้อย 2 สัปดาห์ เพื่อลดปริมาณวัชพืชและศัตรูพืช ร้อยละ 78.9 มีความรู้ในเรื่อง ไม่ควรไถเตรียมดินขณะที่ดินแฉะ และไม่ควรรไดในแนวทิศทางเดิมทุกปีเพราะจะทำให้โครงสร้างดินเสีย และเกษตรกรร้อยละ 66.7 ยังขาดความรู้ในเรื่อง ดินปลูกที่มีชั้นดินดาน ควรไถระเบิดดินดานก่อน และควรรไดปีเว้นปี หรือทุก 2-3 ปีต่อครั้ง

3.1.2 การปลูก พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในเรื่อง การเลือกท่อนพันธุ์ที่เหมาะสมกับดินทรายและดินร่วนปนทราย คือ พันธุ์เกษตรศาสตร์ 50 ระยะ 72 หัวยบ 60 ร้อยละ 94.7 รองลงมามีความรู้เรื่อง ควรแช่ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังนาน 5-10 นาที ด้วยสารเคมีกำจัดเชื้อแบคทีเรียก่อนปลูก ร้อยละ 91.8 ระยะการปลูกมันสำปะหลังที่เหมาะสม คือ 120×80 เซนติเมตร 100×100 เซนติเมตร 100×80 เซนติเมตร และ 100×66 เซนติเมตร ร้อยละ 89.5 ต้นพันธุ์มันสำปะหลังที่เหมาะสมในการปลูก ควรมีอายุ 8 เดือนขึ้นไป แต่ไม่ควรเกิน 18 เดือน ร้อยละ 68.4 และท่อนพันธุ์ที่เหมาะสมที่ใช้ปลูกควรมีจำนวนตาไม่น้อยกว่า 7 ตา และยาวไม่น้อยกว่า 15 เซนติเมตร ร้อยละ 52.6

3.1.3 การดูแลรักษา พบว่า เกษตรกรมีความรู้ที่ถูกต้องทุกคนในเรื่อง ศัตรูที่สำคัญของมันสำปะหลัง ได้แก่ เพลี้ยแป้ง ไธแดง และแมลงหริ่งขาว ร้อยละ 94.7 มีความรู้เกี่ยวกับโรคที่สำคัญของมันสำปะหลัง ได้แก่ โรคใบด่างมันสำปะหลัง และโรคหัวเน่ามันสำปะหลัง ร้อยละ 92.4 มีความรู้ว่าการใส่ปุ๋ยมันสำปะหลังในช่วงอายุ 1-3 เดือนหลังปลูก ร้อยละ 91.8 มีความรู้ ว่าโรคใบด่างมันสำปะหลังมีแมลงหริ่งขาวสาเหตุเป็นแมลงพาหะนำโรค และไม่สามารถนำท่อนพันธุ์ที่เป็นโรคมารูปลูกต่อได้ ร้อยละ 76.0 มีความรู้เกี่ยวกับการกำจัดวัชพืชที่เหมาะสมสำหรับมันสำปะหลังควรกำจัด 1-3 เดือนหลังปลูก และร้อยละ 60.2 มีความรู้ว่าในดินทรายและดินร่วนปนทราย ควรใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 16-8-16 หรือ 15-7-18 อัตรา 100 กิโลกรัมต่อไร่

3.1.4 การเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในเรื่อง ไม่ควรเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังในช่วงที่มีฝนตกชุก เพราะจะทำให้เปอร์เซ็นต์แป้งต่ำ ร้อยละ 91.8 รองลงมามีความรู้เรื่อง อายุเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังที่เหมาะสม ควรเก็บ 8-12 เดือนหลังปลูก ร้อยละ 91.2 และหัวมันสำปะหลังอายุเกิน 18 เดือน จะมีเปอร์เซ็นต์แป้งต่ำและคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ร้อยละ 78.9

3.1.5 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรมีความรู้ที่ถูกต้องทุกคนในเรื่อง ผลิตภัณฑ์แปรรูปที่สำคัญ ของมันสำปะหลัง ได้แก่ มันเส้น และมันอัดเม็ด รองลงมามีความรู้เรื่อง ราคาขายหัวมันสำปะหลังไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดของหัว แต่ขึ้นอยู่กับเปอร์เซ็นต์แป้งเป็นหลัก ร้อยละ 84.2 ควรรับนำหัวมันสำปะหลังไปจำหน่าย หากจำเป็นต้องเก็บไว้ควรเก็บไว้ไม่เกิน 2 วัน ร้อยละ 81.9 และหัวมันสำปะหลังสามารถจำหน่ายแบบแปรรูปได้ เช่น มันเส้น และมันอัดเม็ด ร้อยละ 73.7

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

สรุประดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตมันสำปะหลัง พบว่า ระดับความรู้ของเกษตรกรในภาพรวมเกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก ร้อยละ 94.74 รองลงมา ร้อยละ 5.26 มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตมันสำปะหลังในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตมันสำปะหลังมากที่สุด 22 คะแนน ต่ำสุด 13 คะแนน จาก 23 คะแนน และมีค่าเฉลี่ย 18.46 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตมันสำปะหลัง

n = 171

ความรู้การผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร (คะแนน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ	แปลผล
มากกว่า 16	162	94.74	มาก
9 – 16	9	5.26	ปานกลาง
1 – 8	-	-	น้อย
ค่าต่ำสุด = 13 ค่าสูงสุด = 22 ค่าเฉลี่ย = 18.46 S.D. = 1.307			

3.2 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลัง

เกษตรกรมีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลังโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่แยกเป็นประเด็นการปฏิบัติ พบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติตามการเกษตรที่ดีระดับมากที่สุด คือ ด้านการเก็บเกี่ยว รองลงมาคือ ด้านการขนส่ง ระดับมาก คือ ด้านการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว มีการปฏิบัติตามการเกษตรที่ดีระดับปานกลาง คือ ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร รองลงมาคือ ด้านสุขอนามัยของผู้ปฏิบัติงาน เกษตรกรมีการปฏิบัติที่ดีระดับน้อย คือ ด้านการบันทึกข้อมูล และเกษตรกรมีการปฏิบัติที่ดีระดับน้อยที่สุด คือ ด้านพื้นที่ปลูก ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปผลของระดับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลัง

n = 171

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลัง	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. พื้นที่ปลูก	1.50	0.782	น้อยที่สุด
2. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	3.18	1.404	ปานกลาง
3. การผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว	3.64	1.222	มาก
4. การเก็บเกี่ยว	4.77	0.627	มากที่สุด
5. การขนส่ง	4.22	1.077	มากที่สุด
6. สุขอนามัยของผู้ปฏิบัติงาน	2.75	1.157	ปานกลาง
7. การบันทึกข้อมูล	2.33	1.481	น้อย
รวม	3.20	1.107	ปานกลาง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

4.1 ปัญหาการผลิตมันสำปะหลังตามการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

เกษตรกรมีปัญหาการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับน้อย แต่แยกเป็นประเด็นปัญหา พบว่า เกษตรกรมีปัญหาการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีระดับปานกลาง คือ ปัญหาด้านการบันทึกข้อมูล เกษตรกรมีปัญหาการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีระดับน้อย 3 ประเด็น คือ ด้านสุขอนามัยของผู้ปฏิบัติงาน ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และด้านการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว และเกษตรกรมีปัญหาการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีระดับน้อยที่สุด 3 ประเด็น คือ ด้านพื้นที่ปลูก ด้านการขนส่ง และด้านการเก็บเกี่ยว ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปผลของระดับปัญหาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลัง

n = 171

ประเด็นปัญหาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. พื้นที่ปลูก	1.70	0.576	น้อยที่สุด
2. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	2.22	1.296	น้อย
3. การผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว	2.01	1.220	น้อย
4. การเก็บเกี่ยว	1.34	0.910	น้อยที่สุด
5. การขนส่ง	1.45	0.886	น้อยที่สุด
6. สุขอนามัยของผู้ปฏิบัติงาน	2.25	1.323	น้อย
7. การบันทึกข้อมูล	3.01	1.432	ปานกลาง
รวม	2.00	1.092	น้อย

4.2 ข้อเสนอแนะการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลัง คือ ให้ใช้ท่อนพันธุ์ที่มีคุณภาพและปลอดโรค และให้ใช้มูลไก่ในการบำรุงดิน โดยมีรายละเอียดข้อเสนอแนะการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลัง ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ข้อเสนอแนะการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลัง

ข้อเสนอแนะการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลัง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. เกษตรกรมีข้อเสนอแนะให้ใช้ท่อนพันธุ์ที่มีคุณภาพและปลอดโรค	2	1.20
2. เกษตรกรมีข้อเสนอแนะให้ใช้มูลไก่ในการบำรุงดิน	1	0.60
3. ไม่มีข้อเสนอแนะ	168	98.2
รวม	171	100

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

5. การได้รับและความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

5.1 การได้รับความรู้เรื่องการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรมีความรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรมีการได้รับความรู้เรื่องการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น คือ ด้านการผลิตและเลือกพันธุ์มันสำปะหลังให้เหมาะสมกับพื้นที่ปลูก ด้านการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย ด้านการใส่ปุ๋ยมันสำปะหลังอย่างถูกต้องเหมาะสม และด้านการเพิ่มผลผลิตและต้นทุนในการผลิตมันสำปะหลัง และเกษตรกรมีการได้รับความรู้เรื่องการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับน้อย 1 ประเด็น คือ ด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับมันสำปะหลัง

5.2 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมโดยรวมในระดับมาก โดยเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมาก 4 ประเด็น คือ ด้านการเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนในการผลิตมันสำปะหลัง ด้านการใส่ปุ๋ยมันสำปะหลังอย่างถูกต้องเหมาะสม ด้านการตลาดมันสำปะหลัง และด้านการผลิตและเลือกพันธุ์มันสำปะหลังให้เหมาะสมกับพื้นที่ปลูก และเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับน้อย 1 ประเด็น คือ ด้านการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย

5.3 ความต้องการช่องทางการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรโดยรวมมีความต้องการสื่อบุคคลจากเอกชนในระดับมาก ประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการสื่อบุคคลจากเอกชนในระดับมากที่สุด คือ ด้านการเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนในการผลิตมันสำปะหลัง และเกษตรกรโดยรวมมีความต้องการสื่อบุคคลจากราชการในระดับปานกลาง ประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการสื่อบุคคลจากราชการในระดับมาก คือ ด้านการผลิตและเลือกพันธุ์มันสำปะหลังให้เหมาะสมกับพื้นที่ปลูก รองลงมา คือ ด้านการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย ด้านการใส่ปุ๋ยมันสำปะหลังอย่างถูกต้องเหมาะสม และด้านการเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนในการผลิตมันสำปะหลัง เกษตรกรโดยรวมมีความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์จากปัสเตอร์ และคู่มือในระดับมาก ประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์จากปัสเตอร์ และคู่มือ ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนในการผลิตมันสำปะหลัง เกษตรกรโดยรวมมีความต้องการสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากทีวี วีดีโอ และช่องทางอินเทอร์เน็ตในระดับ ประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากทีวี วีดีโอ และช่องทางอินเทอร์เน็ต ในระดับมากที่สุด คือด้านการเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนในการผลิตมันสำปะหลัง

5.4 ความต้องการวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้การผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรโดยรวมมีความต้องการวิธีการส่งเสริมจากการสาธิต การฝึกปฏิบัติ และการศึกษาดูงาน ในระดับมาก 3 ประเด็น คือ ด้านการเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนในการผลิตมันสำปะหลัง รองลงมา คือ ด้านการใส่ปุ๋ยมันสำปะหลังอย่างถูกต้องเหมาะสม และด้านการตลาด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอสยามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

1. สภาพทั่วไปของเกษตรกร อำเภอสยามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา จากผลงานวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 50.9 เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เกษตรกรส่วนมากมีการกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภารัตน์ ผิวเผื่อน (2562) ศึกษาเรื่องการผลิตมันสำปะหลังและความต้องการส่งเสริมของเกษตรกรในอำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม ในประเด็น เพศ และระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรในอำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม ร้อยละ 50.6 เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.

2. สภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร อำเภอสยามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 การเตรียมการ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีลักษณะดินในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเป็นดินร่วนปนทราย ปลูกมันสำปะหลังพันธุ์ระยอง 9 ซึ่งสอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร (2555:88-89) กล่าวถึงพันธุ์ระยอง 9 เป็นพันธุ์มันสำปะหลังที่เกษตรกรนิยมปลูก เป็นพันธุ์ที่มีเปอร์เซ็นต์แป้งและผลผลิตสูง ด้านทานโรค แต่ไม่เหมาะกับดินร่วนปนเหนียวและดินร่วนปนลูกรัง

2.2 การปลูก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปลูกมันสำปะหลังแบบยกร่อง และมีการปักท่อนพันธุ์มันสำปะหลังแบบตรง ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการเกษตร (2556, น.17) แนะนำวิธีการปลูกมันสำปะหลังที่เหมาะสม ควรปลูกแบบปักตรงหรือเอียงเล็กน้อยเป็นวิธีที่ให้ผลผลิตสูง และเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง อายุ 8-12 เดือน สอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร (2547: 156) แนะนำการใช้ท่อนพันธุ์ ให้ใช้ท่อนพันธุ์มันที่สด อายุ 8-12 เดือน ตัดทิ้งไว้ไม่เกิน 15 วัน

2.3 การดูแลรักษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิตมันสำปะหลังสูตร 15-15-15 มีวิธีการใส่แบบขุดหลุมใส่แล้วฝังกลบ ซึ่งตรงตามคำแนะนำของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2555: น.5) แนะนำการใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-7-18 หรือ 15-15-15 อัตรา 30 กิโลกรัมต่อไร่ถึง 50 กิโลกรัมต่อไร่ สำหรับดินร่วนเหนียวหรือดินเหนียวปนกรวด และอัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ถึง 100 กิโลกรัมต่อไร่ สำหรับดินร่วนทราย หรือดินทราย เมื่อดินมีความชื้นเพียงพอ โดยโรยสองข้างของต้นตามแนวกว้างของทรงพุ่มใบแล้วพรวนดินกลบ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสืบทศักดิ์ บุญสืบ (2563) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอลากสัก จังหวัดอุทัยธานี ที่พบว่า เกษตรกรใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15

2.4 การเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเก็บเกี่ยวผลผลิตช่วงอายุ 8-12 เดือน และมีการนำผลผลิตไปขายยังแหล่งรับซื้อภายใน 1-2 วัน ซึ่งตรงตามคำแนะนำของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2555: น.7-8) แนะนำการเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังเมื่ออายุ 8 เดือน ถึง 18 เดือน แต่โดยทั่วไปเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม คือ 12 เดือนหลังปลูก และขนส่งหัวมันสำปะหลังสดที่เก็บเกี่ยวแล้วออกจากแปลงปลูกไปยังลานตากหรือแหล่งรับซื้อโดยเร็ว หรือ ภายใน 2 วัน เพื่อป้องกันสภาวะเสี่ยงต่อเชื้อจุลินทรีย์ที่เป็นสาเหตุทำให้มันสำปะหลังเน่าเสีย และจะทำให้เปอร์เซ็นต์แป้งลดลง และสอดคล้องกับสุภารัตน์ ผิวเผื่อน (2562) ศึกษาเรื่องการผลิตมันสำปะหลังและความต้องการส่งเสริมของเกษตรกรในอำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม ที่พบว่า เกษตรกรร้อยละ 66.5 เก็บเกี่ยวมันสำปะหลังอายุ 12 เดือน

2.5 การจำหน่ายและต้นทุนการผลิต พบว่า เกษตรกรมีช่วงอายุเก็บเกี่ยวผลผลิต 8-12 เดือน มีการจำหน่ายผลผลิตที่ลานมันสำปะหลัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภารัตน์ ผิวเผื่อน (2562) ศึกษาเรื่องการผลิตมันสำปะหลังและความ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ต้องการส่งเสริมของเกษตรกรในอำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม ที่พบว่า เกษตรกรมีการเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังอายุ 12 เดือน และนำไปจำหน่ายที่ลานมัน

3. ความรู้และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร มีดังนี้

3.1 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร พบว่า ด้านการเตรียมการปลูก เกษตรกรตอบถูกร้อยละ 100 ในประเด็นการเตรียมดินด้วยการใช้พาล 3 ครั้งแรก และตามด้วยพาล 7 เป็นวิธีที่เหมาะสม ด้านการดูแลรักษา เกษตรกรตอบถูกร้อยละ 100 ในประเด็นศัตรูที่สำคัญของมันเป็นสำปะหลัง ได้แก่ เพลี้ยแป้ง ไโรแดง และแมลงหวี่ขาว ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรตอบถูกร้อยละ 100 ในประเด็นผลิตภัณฑ์แปรรูปของมันเป็นสำปะหลัง ได้แก่ มันเส้น และมันอัดเม็ด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสามารถ อภัยโคตร (2563) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังอินทรีย์ตามระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรในอำเภอดาลุสม จังหวัดอุบลราชธานี ที่พบว่า เกษตรกรทุกคนมีความรู้ด้านการเตรียมการปลูก โดยการไถพรวนควรรไดด้วยพาล 3 สลับกับพาล 7

3.2 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลังโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่แยกเป็นประเด็นการปฏิบัติ พบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติตามการเกษตรที่ดีระดับมากที่สุด คือ ด้านการเก็บเกี่ยว รองลงมาคือ ด้านการขนส่ง ระดับมาก คือ ด้านการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว มีการปฏิบัติตามการเกษตรที่ดีระดับปานกลาง คือ ด้านการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร รองลงมาคือ ด้านสุขอนามัยของผู้ปฏิบัติงาน เกษตรกรมีการปฏิบัติที่ดีระดับน้อย คือ ด้านการบันทึกข้อมูล และเกษตรกรมีการปฏิบัติที่ดีระดับน้อยที่สุด คือ ด้านพื้นที่ปลูก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสืบทัด บัญสืบ (2563) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอลากสัก จังหวัดอุทัยธานี ที่พบว่า ด้านที่เกษตรกรปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านพื้นที่ปลูก รองลงมา คือ ด้านการเก็บเกี่ยว และด้านที่เกษตรกรปฏิบัติน้อย คือ ด้านการบันทึกข้อมูล

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร มีดังนี้

ปัญหาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลัง พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหามากที่สุด คือ ด้านการบันทึกข้อมูล รองลงมา คือ การแข่งขันพันธุ์เพื่อป้องกันแมลงที่ติดมากับท่อนพันธุ์ก่อนปลูก จากการศึกษาเกษตรกรไม่จดบันทึกข้อมูลเนื่องจากมีอายุมาก และเกษตรกรมีความรู้ว่าจะต้องแข่งขันพันธุ์ก่อนปลูกแต่ไม่แข่งเพราะต้องเพิ่มขึ้นตอนในการปลูก และค่าแรงของผู้รับจ้างปลูกจึงทำให้เกษตรกรไม่แข่งขันพันธุ์ก่อนปลูก และเกษตรกรมีข้อเสนอแนะให้ใช้ท่อนพันธุ์ที่มีคุณภาพและปลอดโรคในการปลูก

5. การได้รับและความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีดังนี้

5.1 การได้รับการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรได้รับการส่งเสริมด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานมากที่สุด และเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านการตลาดมันสำปะหลังมากที่สุด

5.2 ความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรมีความต้องการช่องทางในการส่งเสริมด้านสื่อบุคคลส่วนใหญ่จากทางเอกชน มีความต้องการช่องทางในการส่งเสริมด้านสื่อสิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่จากสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทสื่อคู่มือและโปสเตอร์ และมีความต้องการช่องทางในการส่งเสริมด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนใหญ่จากสื่อทีวี วีซีดี และอินเทอร์เน็ต

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.1.1 เกษตรกรควรปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมันสำปะหลัง ให้มีความสำคัญกับการแช่ท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง เพื่อป้องกันเพลี้ยแป้งที่ติดมากับท่อนพันธุ์มันสำปะหลังก่อนปลูก

1.1.2 เกษตรกรควรให้ความสำคัญเรื่องมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับมันสำปะหลังเพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการผลิตมันสำปะหลังให้มีคุณภาพ

1.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่ทำการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลัง

1.2.1 หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังควรจัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับมันสำปะหลัง การผลิตมันสำปะหลังคุณภาพ ให้เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

1.2.2 หน่วยงานควรจัดทำแปลงต้นแบบการผลิตมันสำปะหลังตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับมันสำปะหลัง เพื่อให้เกษตรกรเข้ามาศึกษาเรียนรู้การผลิตมันสำปะหลังที่มีคุณภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเรื่องความรุนแรงของโรคในมันสำปะหลังที่มีผลต่อการผลิตมันสำปะหลังเพื่อวางแผนการดำเนินงานในพื้นที่ต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภออื่นในจังหวัดฉะเชิงเทราว่ามีการปฏิบัติตามการเกษตรที่ดีแตกต่างกันอย่างไรเพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีต่อไป พร้อมทั้งนำผลการวิจัยไปใช้เปรียบเทียบและวางแผนการพัฒนาและส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร. (2556). ดิน น้ำ และการจัดการปลูกมันสำปะหลัง. สถาบันวิจัยพืชไร่ และพืชทดแทนพลังงาน.

กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการเกษตร.

สามารถ อกภัยโคตร. (2563). “ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังอินทรีย์ตามระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรในอำเภอตาลชุม จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สืบศักดิ์ บุญสืบ. (2563). “ศึกษาเรื่องการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอลากสัก จังหวัดอุทัยธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุรัตน์ ผิวเพื่อน. (2562). “การผลิตมันสำปะหลังและความต้องการส่งเสริมของเกษตรกรในอำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุพัตรา รักษณรงค์. (2550). “การยอมรับเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

สำนักงานเศรษฐกิจเกษตร. (2562). มันสำปะหลังโรงงาน : เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่
รายอำเภอ ปีที่เพาะปลูก 2561/2562. ค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2564
<https://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/prcaidata/files/casava%20dit%2062.pdf>.

